

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ ȘI DEMOGRAFICĂ A ORAȘULUI TÎRGOVIȘTE, A TÎRGURILOR GĂEȘTI ȘI POTLOGI, ÎNTRE ANII 1832—1850.

TOMA SVINȚIU

Odată cu introducerea noii administrații prin Regulamentul Organic s-a făcut simțită necesitatea modernizării mijloacelor de investigație, cu scopul de a se cunoaște cu mai multă exactitate potențialul economic și social al țărilor române.

Cîteva ani, din 1831 pînă în 1834, noile autorități administrative județene instalate au fost copleșite de mulțimea „poruncilor“ trimise de către Departamentul Trebilor din Lăuntru și de către Vistierie, care le cereau să adune date amănunțite despre numărul locuitorilor din orașe și sate, al pogoanelor lucrate, despre rodnicia pămîntului în cereale, fructe și viță de vie, despre numărul vitelor mari și mici, cît și al stupilor, despre numărul atelierelor meșteșugărești și al „fabricilor“, ca și despre starea raporturilor dintre călcași și proprietari. Evidența urmărea atît bogățiile solului, cît și cele ale subsolului.

În acești ani de activitate intensă s-au pus bazele științifice ale unei importante ramuri a administrației statului statistica. Culegerea acestor numeroase și valoroase informații a slujit la alcătuirea bugetului general, a bugetelor locale, la stabilirea noilor impozite și taxe, simplificate mult, în scopul unei mai mari operativități. Totodată s-au introdus condicii, registre, formulare, tabele, planuri, modele de buget și recensăminte etc. pentru ușurarea unui control cît mai sever din partea organelor centrale asupra activității economice, a creșterii numerice a locuitorilor, a mînuirii fondurilor bănești, neadmițîndu-se deturnări de fonduri sau depășiri de sume bănești.

Pentru instruirea funcționarilor din administrația centrală în cunoașterea științei statistice au fost aduși specialiști din Austria și Rusia, precum și oameni cu felurită pregătire din Occident.

În anul 1834 au fost trimiși în județul Dimbovița mineralogi ca Weizinen și Löwe, care să ajute „la căutarea și găsirea minelor“. ¹ Din

¹ Arh. St. jud. Dimbovița, fondul Ocirmuirea, dos. nr. 1680/1834, f. 1.

porunca Departamentului Trebilor din Lăuntru, cirmuitorul județului le-a pus la dispoziție oamenii și caii trebuincioși, mergînd la moșia lui Scarlat Poroineanu de la Doicești, unde doctorul „ocrugului“, într-o călătorie de serviciu, a găsit o bucată „de cărbune al pămîntului“, despre care anterior anunțase guvernului țării.²

Din această febrilă activitate au rezultat multiple tabele statistice, deosebit de importante, printre care și cele despre populația orașului Tîrgoviște și a țărilor Găești și Potlogi din anii 1832 și 1833.³

Încă din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea s-au alcătuit „catagrafii“ cu numărul capilor de familie, în vederea evidenței achitării noilor dări către stat și pentru a înlătura abuzurile unor percepători corupți. Aceste catagrafii ne prilejuiesc cunoașterea numărului de locuitori pe care îl aveau țările române în acea epocă. O sumară catagrafie a populației Țării Românești a fost alcătuită, la cererea autorităților militare rusești, de către preoți, în anul 1810. Ne este indicat numărul locuitorilor după sex, ciți dintre ei erau țigani și numărul de case din fiecare așezare omenească. În această catagrafie orașul Tîrgoviște este trecut cu următoarele date: bărbați — 1051, femei — 1053, total — 2104, case — 570; țigani: bărbați — 41, femei — 47, total — 88, case 20. Cum însă în aceste cifre se află inclusă și „mahalaua de peste gîrlă“, care lipsește din „tabla statistică“ a anului 1832, va trebui să o scădem din cifre locuitorilor, în scopul de a cunoaște numărul populației reale a orașului la data respectivă.

„Mahalaua de peste gîrlă“, cunoscută azi de sub numele de Valea Voievozilor, nume care îi vine de la vilceaua situată în apropiere, se află în nord-estul orașului, dincolo de riu! Ialomița. Această așezare număra 85 case și era locuită de 167 bărbați și 154 femei. Se mai aflau 15 țigani și 21 femeile lor, care trăiau în 11 case, deci un total de 96 case și 357 locuitori. Efectuînd scăderea propusă, aflăm că orașul Tîrgoviște avea în anul 1810 un număr de 474 case și 1815 locuitori.

„Tabla statistică a poliției Tîrgoviștei, alcătuită în luna iunie leat 1832“ ne indică un număr de 1966 bărbați, 1858 femei și 60 de flo-tanți, în total 3884 locuitori.⁴ Verificînd coloanele acestei tabele statistice s-au putut observa unele mici erori de calcul, inerente unor funcționari cu puțină pregătire, care executau pentru prima oară în cariera lor asemenea lucrări. Eliminîndu-le, găsim 3876 locuitori, în loc de 3884, dintre care 1602 erau tineri, adică 41% din totalul populației, mai puțin de jumătate din populație, ceea ce înseamnă că în condițiile lipsei măsurilor de igienă din acea vreme și ale unei medicine empirice, tineretul era cel care plătea cel mai greu tribut „lipi-

² Idem, f. 7.

³ Idem, dos. nr. 2762/1833, f. 42 și 51.

⁴ Popescu Runcu, Al., *Catagrafia jud. Dimbovița*, Tîrgoviște, 1936, p. 8—10.

⁵ Arh. St. jud. Dimbovița, fondul Cîrmuirea, dos. nr. 2762/1833, f. 51.

ciواسelor boale“, dintre care cele mai grave erau ciوما, holera, văr-satul, tifosul și difteria. Din anul 1833 a început însă și la noi în țară vaccinarea antivariolică.⁶

În „tabla statistică“ alcătuită în anul 1832 se mai întâlnesc și alte date însemnate, ca acelea de 537 — numărul familiilor și 769 — numărul caselor. Mai sînt înregistrate 13 mori de apă și 7 „suma fabricilor“, de fapt mici tăbăcării, situate pe malul Iazului Morilor din marginea orașului.

Dintr-un „Catastih de toate vitele care s-au găsit la hălăduitorii acestui oraș“, din același, an, aflăm că în Tîrgoviște existau 549 familii, cifră care este mai aproape de realitate⁷

Primele tabele statistice ale tîrgurilor „slobode“ Găești și Potlogi datează din luna august 1833. Înlăturînd și de aici erorile de calcul, rezultă că în tîrgul Găești trăiau 550 de locuitori, dintre care 290 erau bărbați, iar 260 — femei. Din tîrgul Potlogi, în anul 1832, au plecat 43 negustori și meșteșugari, strămutîndu-se pe un loc cumpărat de la Arghira Tîteanca cu 4800 de talere (lei). Ei au întemeiat tîrgul Titu.⁸ În tîrgul Potlogi au mai rămas 247 locuitori, dintre care 134 bărbați și 113 femei.⁹

În orașul Tîrgoviște își aveau reședința 22 *boieri cu caftan*, avînd ranguri de la „gospod logofăt“ jînă la „medelnicer“. Împreună cu membri de familie totalizau 153 persoane. În afara acestora mai existau *boierii de neam* și *boiernașii*, despre care ocazional se pomenește în unele acte ale timpului. Atît boierii cu titluri, cît și cei fără titluri, erau scutiți de orice dare către stat, scutirea aceasta constituind unul din marile privilegii boierești. Acelorași boieri le erau deschise toate funcțiile administrative, judecătorești, ca și gradele în noua armată — „*miliția*“ sau „*straja pămîntească*“.

Marilor boieri care puteau dovedi că au „casă grea“, li se acordau premii între 200—400 lei pe lună, după rang, iar celor fără titluri, care-și putea dovedi cu acte sărăcia, pensii între 15—80 lei lunar.¹⁰ De asemenea, toți boierii care au avut pînă în anul 1829 scutelnici au fost despăgubiți cu generozitate, statul acordîndu-le de fiecare scutelnic cîte 60 de lei pe an.¹¹ Scutelnicii și pclsușnicii, după ce categoria lor a fost desființată prin Regulamentul Organic, au fost cu toții trecuți în rîndurile boiernașilor mazili.

În „*casele de mijloc*“ au fost trecuți neguțătorii, meșteșugarii, calfele și „*plugarii de oraș*“, de abia mai tîrziu deosebindu-se din rîndurile lor burghezia, ca o clasă de sine stătătoare. Evidența acestora, cît

⁶ Idem, dos. nr. 3175/1832, f. 536.

⁷ Idem, fondul Cîrmuirea, dos. nr. 3198/1832, f. 203.

⁸ Idem, fondul Judecătoria Titu, dos. nr. 17466/1833, f. 2.

⁹ Idem, fondul Cîrmuirea, dos. nr. 2762/1833, f. 54.

¹⁰ Idem dos. nr. 2195/1831, f. 2 ; dos. nr. 2200/1831, f. 1—4 ; dos. nr. 2183/1831, f. 10.

¹¹ Idem, dos. nr. 2209/1831, f. 78.

și felurile negoțurilor și meșteșugurilor, se pot cunoaște din mulțimea socotelilor trimestriale, încheiate de către starosti și pircălabi și înaintate organelor fiscale orașenești și județene.

Începînd cu anul 1832, neguțatorii și meșteșugarii și-au ales cîte un staroste. Aceștia aveau două îndatoriri mai importante, prima fiind aceea de a descoperi pe toți cei care se îndeletniceau cu negoțul și meșteșugurile și de a-i sili să-și scoată patente, iar a doua de a încasa taxa patentei și de a o vărsa la Cîrmuire, reținînd 10% (zeciuiala) de la cei ce locuiau în Tirgoviște, sumă care, din 1831, a devenit venit al orașului. Tot ei erau aceia care constatau incapacitatea de lucru a unora dintre patentari, propunîndu-i la scăderea din „catastihuri“, care se aplica din trimestrul următor. Din această cauză, numărul „patentarilor“ varia de la trimestru la trimestru, existînd adăsurii și scăzăminte, ceea ce îngreuna foarte mult ținerca unei evidențe exacte a numărului lor.¹²

Staroștii îndeplineau mai mult rolul unor perceptori fiscali, fiind datori să achite trimestrial întreaga sumă înregistrată la Visterie, indiferent dacă patentarii își achitau sau nu taxele respective. Au existat numeroase cazuri în care neguțatorii sau meșteșugarii părăseau într-ascuns orașul, mijloc la îndemînă acelor care nu aveau altă cale pentru a scăpa de datorii. De aceea, staroștii solicitau sprijinul poliției orașului pentru a-i aduce din locurile de refugiu sau de a-i sili să-și plătească dările, mergîndu-se pînă la întemnițarea celor îndărătnici.¹³

În anul 1831, orașul Tirgoviște era o așezare urbano-agrară, posedînd de jur împrejur, pînă în apa Ialomiței, întinse proprietăți care constituiau moșia sau „moștenirea“ orașenilor. În afara boierilor și a mănăstirilor, care-și aveau moșiile lor în diferite părți ale județului, ceilalți locuitori își aveau „locuri de hrană“ pe această moșie, ca și în secolele precedente; în afara pogoanelor cultivabile, moșia mai cuprindea un întins izlaz pentru vite și păduri, de unde, potrivit rînduielilor feudale încă în vigoare, ei puteau lua fără plată lemne pentru trebuințele proprii. Erau rari neguțatorii și meșteșugarii care să se poată întreține din venitul ocupației lor principale. Cei mai mulți rezistau concurenței numai prin ceea ce adunau de pe loturile pe care le posedau cu drept de folosință în moșia orașului și pe care le dădeau în dijmă sau le lucrau în regie proprie.

Din cauza numărului mare de „plugari de oraș“ și aceștia au fost imputerniciți să-și aleagă doi pircălabi pentru stringerea capitației. Din punct de vedere fiscal orașul Tirgoviște a fost împărțit, în anul 1832, în două raioane sau „plăși“ deosebite prin culori, menținîndu-se totodată și vechea împărțire pe mahalale, în număr de 16, denumite după bisericile din apropiere. „Plasa neagră“ cuprindea 8 mahalale și se afla

¹² Idem dos. nr. 2209/1831, f. 31 și 98.

¹³ Idem, dos. nr. 2209/1831, f. 120; dos. nr. 1658/1834, f. 136.

în jumătatea de nord-vest a orașului, iar „*Plasa roșie*“, alcătuită tot din 8 mahalale — în jumătatea de sud-est.

Din socotelile pîrcălabilor se poate cunoaște cu aproximație numărul „*plugarilor de oraș*“, și aici întîlnindu-se o variație numerică, datorită adaosului și scăzămintelor trimestriale. Dintr-o „*tablă de numele familiilor de plugari pã mahalale și vâpsele*“, ea se poate cunoaște atît vechea și noua împărțire fiscală a orașului Tîrgoviște, cit și numărul celor care se îndeletniceau cu munca agricolă. Astfel, în „*Vâpseaua neagră*“, trăiau 132 familii de plugari, iar în „*Vâpseaua roșie*“ alte 108 familii, în total 240 de familii de plugari sau 44% din populație orașului.¹⁴ Staroștii și pîrcălabii erau răsplătiți pentru munca lor grea și plină de răspundere doar prin scutirea de impozite pentru timpul cit se aflau în funcțiune.

Tablele, catastifele, bugetele și listele întocmite de către cirmuitorul județului, magistratul orașului, staroști și pîrcălabi, ne pun la îndemînă prețioase date despre creșterea populației și despre dezvoltarea economică a orașului Tîrgoviște în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Cu începere de la 1 iulie 1831, magistratul orașului a avut în sarcina lui alcătuirea de bugete anuale de venituri și cheltuieli. Un an bugetar ținea de la 1 noiembrie pînă la 31 octombrie anul următor. Directiva Visticieriei era, ca, în minuirea fondurilor bugetare, să se aibă în grijă realizarea unui cit mai mare excedent, care trebuia să constituie baza de pornire în alcătuirea bugetului pe un nou an.

Datorită faptului că măsura a fost aplicată de la jumătatea anului, primul buget al orașului Tîrgoviște a fost elaborat numai pe patru luni; pe lunile noiembrie și decembrie 1831 s-au întocmit bugete lunare. Acest buget, inclusiv ultimele două luni din an, a însumat la venituri 2720 lei, parale 37, iar la cheltuieli — 1445 lei. De la „*corporați, meseriași și muncitori*“ s-au strîns doar 835 lei din cauză că de-abia se începuse operația de înregistrare a patentarilor și de distribuire a patentelor.¹⁵ Din anul următor, bugetul s-a dublat atît la venituri cit și la cheltuieli. Partea „*corporațiilor, meseriașilor și a muncitorilor*“ a fost de lei 2444, parale 15, plusul datorindu-se „*adaosului de neguțători, meseriași și muncitori birnici*“.¹⁶ În anii care au urmat, creșterea veniturilor orașenești trebuie pusă și pe seama dezvoltării economice a orașului. Bugetul pe anul financiar 1833—1834 ne înfățișează la venituri suma de lei 17.455, parale 5, din care lei 8.030, parale 1 a reprezentat excedentul anului anterior. Cheltuielile s-au ridicat la suma de lei 6.903, parale 38,¹⁷ din care lei 2.251, parale 34 s-au cheltuit cu hrana arestaților. Economii la cheltuieli, conducătorii orașului au realizat un excedent bugetar de lei 10.551, parale 7, din care

¹⁴ Idem dos. nr. 2194/1831, f. 51—53; dos. nr. 2170/1831, f. 149—153.

¹⁵ Idem dos. nr. 2747/1883, f. 28, 29.

¹⁶ Idem, f. 27 și 30.

¹⁷ Idem, fondul Primăria oraș Tîrgoviște, dos. nr. 24/1834, f. 2, 3.

lei 8.000 au fost dați cu împrumut orașului București. Bugetul anului 1842 a pornit de la un excedent din anul 1841 de lei 8.903, parale 31 și a realizat la venituri lei 19.954, parale 31. Două articole bugetare au contribuit cu cea mai mare parte din sumă: accizurile cu lei 5.501 și patentele cu lei 5.000. Cheltuielile fiind cu numai 10.667, parale 10, s-a realizat și în anul 1842 un important excedent.¹⁸

În anul 1846 orașul Tirgoviște a avut de construit o temniță mai solidă și mai încăpătoare, unica construcție publică realizată în primă jumătate a secolului al XIX-lea. S-a luat cu împrumut, de la tirgurile Găești și Potlogi și de la Casa scutelnicilor și a pensiilor, suma de lei 19.900. De aceea, veniturile bugetului pe anul 1846—1847 au fost de lei 35.995, bani 41, iar cheltuielile de lei 30.649, bani 47, cu un excedent de lei 5.345, bani 114.¹⁹ Bugetul anului 1847—1848 a avut la venituri lei 26 622, parale 26, iar la cheltuieli lei 20.263, parale 5. Excedentul bugetar a fost de lei 6359, parale 21. Cea mai mare parte din venituri au dat-o accizurile și taxa vitelor — lei 16.502, patentele și capitația — lei 3200, în total lei 19.702. În sfârșit, bugetul anului 1849—1850 a fost cel mai mare, cu 44.775 lei, 32 parale, la venituri, din care lei 15.548, parale 36 — excedentul anului 1849, cheltuielile ridicându-se la suma de lei 35.900, parale 21.²⁰ Accizurile și taxa vitelor au adus orașului lei 19.780, parale 25, iar zeciuiala din patente și capitație lei 3365, parale 33. Urcarea veniturilor s-a datorat „accizurilor”, a acelor taxe pe băuturi alcoolice și tutunuri, care se percepeau de către „acsizar” la barierele orașului și pe care Primăria le dădea anual în arendă. În ciuda acestor sporuri bugetare orașul Tirgoviște a avut bugete sărace, din care mai trebuia să realizeze și însemnate excedente, încît nu a putut înfăptui — în afara temniței — (și aceea construită din împrumuturi), nici o altă lucrare de interes obștesc. Veniturile sale de-abia egalau arenda unei moșii de mărime mijlocie. De exemplu, proprietara moșiei Moara Brăiloiului din județul Dimbovița a încasat, în anul 1831, o arendă de lei 30.000, iar venitul pe un an al moșiei Cătunu din același județ a fost în anul 1833 de lei 38.262.²¹

Dezvoltarea economică a orașului Tirgoviște poate fi de asemenea, urmărită prin creșterea numerică a patentarilor și a „plugarilor de oraș”, adică tocmai a acelor din locuitori care își câștigau existența din meșteșuguri, munca pămîntului și negoț. În anul 1833, după ce s-a terminat operația de înregistrare a patentarilor și „plugarilor de oraș”, trăiau în orașul Tirgoviște 260 de neguțători, 131 meșteșugari, 212 „plugari de oraș” și 41 calfe.²² În același an în tirgul Găești s-au în-

¹⁸ Idem, dos. nr. 14/1842, f. 32.

¹⁹ Idem, dos. nr. 66/1846, f. 7, 11.

²⁰ Idem, dos. nr. 18/1850, f. 15—19; dos. nr. 10/1850, f. 22—23.

²¹ Idem, fondul Judecătoria Titu, dos. nr. 14959/1833, f. 5; fondul Ocirmuirea, dos. nr. 2762/1833, f. 79—80.

²² Idem, fondul Cirmuirea, dos. nr. 2818/1833, f. 269.

registrarat 35 neguțători, 35 meșteșugari, 39 „plugari de țirg“ și 14 calfe, iar în țirgul Potlogi 21 neguțători, 37 meșteșugari și 4 calfe.²³ Peste zece ani, în orașul Țirgoviște s-au aflat 4 patentari de clasa a II-a, 593 patentari de clasa a III-a, 5 patentari de clasa a IV-a, numiți și „meșteri mari“, 153 patentari de clasa a V-a și 185 „plugari de oraș“, care locuiau în două mahalale — „a Mitropolii“ și „a Sfîntului Gheorghe“. Cum orașul mai încasa și zeciuiala din capitația locuitorilor satelor Ulmi, Priseaca și Colanu, situate pe moșia orașului, plugarii din aceste sate, capi de familie, în număr de 126, s-au adăugat la „plugarii de oraș“, dînd un număr sporit de plugari pentru Țirgoviște. În felul acesta se explică numărul de 311 capi de familie plugari, care apare în socotelile trimestriale din anul 1843 încoace.

După incendiul catastrofal din anul 1829, cînd a ars în întregime *țirgul din'năuntru*, neguțătorii și meșteșugarii și-au refăcut în anii care au urmat prăvăliile și atelierile cu destulă greutate și cheltuială.²⁴ Pe străzi înguste, perpendiculare pe strada Țirgului, își construiseră atelierile și prăvăliile lor mici și puțin arătoase cismarii și mămularii. Astfel a luat naștere „arastaua“ cismarilor și „arastaua“ mămularilor. Existau și multe locuri virane, în marginea cărora se afla Mitropolia, cu întinsele ei grădini și livezi. Tot aici, în anul 1847, isnaful cojocarilor, alcătuit din 12 membri, cîți au fost și în anul 1832, a cumpărat un loc pentru a-și muta atelierile în centrul orașului. Punînd mină de la mină și în tovărășie, cojocarii au strîns lei 11.000 — „prețul cumpăratoarei“. Apoi au solicitat Magistratul orașului „a orîndui pe cine va găsi de cuvîntă a veni al fața acelu loc și împărțindu-ne locul — cîte doi stînjeși și jumătate de om — lăsînd și ulița trebuincioasă printre noi“.²⁵

La cererea Vistieriei s-au alcătuit diferite liste nominale de patentarii locuind în orașul Țirgoviște. Din aceste liste se poate cunoaște ce negoțuri și ce meserii se practicau în anii 1832—1850. Printre neguțători se întîlnesc: băcani, mătăsari, bogasieri, circiumari, mămulari, precupeți, măcelari, sureccii, povarnagii, spițeri, bragagii, cofetari, cafegii, găitănari, simigii, brutari, rachieri — toți avînd patente de clasa a III-a. De asemenea, practicau meșteșugurile numeroși tîmplari, dulgheri, rotari, cismari, pantofari, curelari, tăbăcari, morari, călțari, zidari, cărămidari, căruțași, plăpumari, fierari, căldărari, ceasornicari — înregistrați cu patente de clasa a V-a.²⁶

²³ Idem, dos. nr. 2757/1833, f. 37, 38, 54, 58, 59.

²⁴ Arh. St. București, fondul Vornicia din Lăuntru, dos. nr. 2/1829, f. 11, 15, 24, 25.

²⁵ Arh. St. jud. Dîmbovița, fondul Primăria orașului Țirgoviște, hîrtia nr. 462 din 5 octombrie 1847.

²⁶ Idem, fondul Cîrmuirea, dos. nr. 3198/1832, f. 418, 419; dos. nr. 2843/1833, f. 89—92, 119—120, 139—140; dos. nr. 3203/1833, f. 1, 2, 89.

Calfele ca toți birnicii, plăteau către stat capitația. Dintr-o listă „de slugile și calfele de prăvălii, hanuri și orice stabilimente“ rezultă că aceștia erau în număr de 71, dintre care 42 calfe de meseriași, primind simbrii variind între 150 de lei și 460 de lei pe an, iar 29 erau angajații negustorilor, fiind plătiți cu 150—700 de lei anual.²⁷ Ucenicii, viitoarele calfe, își petreceau ani mulți și grei prin atelierile meșteșugarilor ca să învețe meșteșugurile. Mărturie sînt zapisele prin care ucenicii se legau să stea, fără plată, patru sau cinci ani, dacă ar fi fugit să despăgubească pe patron pentru cheltuiala hranei și a învățaturii. Astfel, ucenicia la boiangii dura 4 ani, iar la croitori 5 ani.²⁸ pe care timp ucenicii nu plăteau nici un fel de dare către stat. Cînd „comisia catagraficească“ din croare, a trecut pe un ucenic în rîndul „birnicilor“, atunci acesta și-a înaintat jalba direct la domnul țării, în care scria : „*Luminate doamne, cu chipul acestei comisii dă dă copii nevirstinici, în dajdie și ucenicie fiind, urmează că nici meșteșug, nimic să nu mai învețe, ci să să facă văcar și plugar... Eu rog pe Măria Ta, poruncește unde să curîne să rămii apărat de dajdie pină la legiuita vîrstă ca un ucenic ce sînt și atunci să intru în orînduiala părinților mei, iar nu împreună cu proștii*“.²⁹

Anul 1843 ar putea fi socotit în economia orașului Tirgoviște ca o culme, fiindcă atunci a fost înregistrat cel mai mare număr de neguțători, 593 față de 260 de neguțători în anul 1833. În anii următori s-a înregistrat însă o scăderea rapidă, încît în anul 1849 nu mai erau decît 153 patentari, dintre care 8 plăteau patenta de clasa a II-a și 145 pe cea de-a III-a. În schimb, creșterea numărului de meșteșugari a fost lentă și constantă, de la 131 patentari în 1833, la 288 patentari în anul 1849.³⁰

O creștere lentă și constantă se observă și în privința populației orașului Tirgoviște. Izvorul principal de creștere a populației a fost excedentul natalității. O singură statistică a mortalității și natalității din orasul Tirgoviște ne stă la îndemînă. Este lista întocmită de către poliția orașului în anul 1847, din care rezultă că în acel an au murit 58 locuitori și s-au născut 76 copii, cu un excedent de 18 nou născuți asupra deceselor.³¹ Pînă în anul 1849 nu s-a mai efectuat nici un recensămînt al populației. Există însă diferite alte statistici în legătură cu stringerea și vărsarea impozitelor și taxelor de la locuitori, din care se poate deduce o creștere lentă a numărului acestora în orașul Tirgoviște. Un recensămînt, parțial însă, a fost efectuat în anul 1849, în legătură cu alegerile de deputați locali. Cu cîțiva ani înainte orașul fusese împărțit în patru raioane, denumite cu culorile roșu, galben,

²⁷ Idem, fondul Poliția oraș Tirgoviște, dos. nr. 97/1853, f. 6, 7, 8.

²⁸ Idem, fondul Cîrmuirea, dos. nr. 1588/1834, f. 367 ; dos. nr. 1585/1834, f. 677.

²⁹ Idem dos. nr. 1613/1834, f. 322.

³⁰ Idem, fondul Primăria orașului Tirgoviște, dos. nr. 26/1849, f. 53.

³¹ Idem, fondul Poliția oraș Tirgoviște, dos. nr. 31/1847, f. 2—9.

verde și albastru, împărțire aplicată uniform la toate orașele din țară. Lista cuprinde numai numărul locuitorilor de sex masculin, majori, pe categorii sociale și numărul caselor. „Partea bărbătească” din populația orașului Tîrgoviște era în anul 1849 de 1839 indivizi majori, față de cei 1966 bărbați maturi și copii din anul 1832. Lista mai cuprinde și un număr de 805 case, față de cele 769 case din anul 1832, cu un plus de 36 case în 1849.³²

Pentru târgurile Găești și Potlogi, începînd din anul 1834 lipsese datele care să ne poată înlesni o apreciere aproximativă despre dezvoltarea lor economică și demografică. Pentru orașul Tîrgoviște putem însă face o asemenea apreciere și nu vom greși în afirmația că, în anul 1850, acest oraș ar fi putut avea în jurul a 5000 de locuitori.

Odată cu apariția și dezvoltarea industriei vom observa, în a doua jumătate a secolului trecut, o creștere demografică lentă dar continuă, saltul producîndu-se însă abia în secolul nostru.

³². Idem, dos. nr. 56/1849, f. 1 v.

TABLA STATISTICĂ A POLITII TIRGOVIȘTE

			Nr. plășilor					
			Suma mahalalelor					
			Casele boierilor cu familiile și slugile lor					
						boieri		
						cucoane		
						feciori de boieri		
						fete de boieri		
						slugi		
						slujnice		
						copii de slugi		
						țigani		
						țigance		
						feciori de țigani		
			fete de țigani					
			Totalul					
			Casele de mijloc cu familiile și slugile lor					
						bărbați		
						femei		
						feciori		
						fete		
						slugi		
						slujnice		
						copiii slugilor		
						Totalul		
						călugări		
						preoți		
			femei					
			feciori					
			fete					
			slugi					
			feciori de slugi					
			slujnice					
			fete de slugi					
			Totalul					
			Parte bărbătească cu familiile și slugile lor					
						călugări		
						preoți		
						femei		
						feciori		
						fete		
						slugi		
						feciori de slugi		
						slujnice		
						fete de slugi		
						Totalul		
			Suma mahalalelor					
			boieri					
			cucoane					
			feciori de boieri					
			fete de boieri					
			slugi					
			slujnice					
			copii de slugi					
			țigani					
			țigance					
			feciori de țigani					
			fete de țigani					
			Totalul					
			bărbați					
			femei					
			feciori					
			fete					
			slugi					
			slujnice					
			copiii slugilor					
			Totalul					
			călugări					
			preoți					
			femei					
			feciori					
			fete					
			slugi					
			feciori de slugi					
			slujnice					
			fete de slugi					
			Totalul					
			călugări					
			preoți					
			femei					
			feciori					
			fete					
			slugi					
			feciori de slugi					
			slujnice					
			fete de slugi					
			Totalul					

Băgare de seamă : Să socotește a să ația în politia Tirgoviște 1966 suflete parte și care alcătuiesc 537 familii. Afară dintr-aceștia suma locuitorii să urce po/pu/ajia orașului până la 3884 suflete. Să socotește : de holeră în plasa roșie 29, în plasa neagră 92, peste tot

Închipuirea formi dă tablă statistică ce să închipuiește pentru

Tirgu Găești	Mah. Boanța	Mah. Ciocloc
9	1	2
8		
8		
10		
18		
11		
5		
8		
7		
5		
3		
92		
58	25	27
61	23	27
48	20	30
38	24	26
18	1	
7		
230	112	110
1	3	1
1	2	
2	4	2
1	3	1
1	1	
1	1	
7	14	4

Tablă statistică închipuită pentru științele ce să cere a să descrie

1	1	1	8	3	2	3	3	8	34	47	43	46	41	19	6	202	2	2	3	4	11
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	---	-----	---	---	---	---	----

ALCĂTUITĂ IN LUNA LUI IUNIE LEAT 1832

	sudiți streini	Ovrei cu familiile și slugile lor					Totalul	Toată suma locuitorilor		Totalul acestora	totalul familiilor	suma caselor	suma mănăstirilor	suma bisericilor	Suma morilor		suma fabricilor	Suma viteilor															
		ovrei	ovreice	feciori	fele	slugi		slugnice	parte bărbătească						parte femeiască	pă apă		dă cai	cai	boi	vaci	oi	porci										
	5						27									7																	
	5																																
	7																																
	4																																
	6																																
	5																																
	108						81																										
	1957						923																										
	1859						931																										
	3816						1854																										
	537						259																										
	769						376																										
	2																																
	19						12																										
	13						4																										
	7																																
	361						172																										
	800						464																										
	548						324																										
	203						111																										
	1014						613																										

bărbătească și 1858 parte femeiască, peste tot 3824 suflete așezate în Țirgoviște lor ce nu sunt statornici poate să se urce de la 50 pînă la 60, poate peste tot să afla la 7 fabrici de piei, iar dă celelalte nu sunt. În anul 1831 au murit suflete 121.

stînțele ce să cer dă Țirgu GAESTI in 10 avg. 1833 anul

						suma poverilor
					173	3 12 82
					256	53 48 80
					429	30 32 91
					124	15 47 12
					115	120 160 250

entru Țirgu POTLOGI, plasa Bolintinului, alcătuită in luna lui iulie anul 1833

					71	
					68	
					139	
					120	
					1	
					1	
					92	
					84	
					94	
					520	
					550	